

Пропозиції
Державної служби фінансового моніторингу України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про
Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових
засад діяльності Служби безпеки України»
за ініціативою Завітневича О.М. та ін.

реєстраційний номер 3196-д від 26.10.2020 (доопрацьований)

до першого читання

1. Держфінмоніторингом підтримується проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України», однак за умови його доопрацювання з урахуванням викладених нижче пропозицій.

2. Частиною третьою статті 13 Законопроекту пропонується наділити Службу безпеки України повноваженням отримувати, в тому числі від державних органів, інформацію в установленому порядку.

Зокрема, такий порядок передбачено абзацом другим вказаної вище норми.

Також, частиною шостою статті 13 Законопроекту передбачено право та порядок здійснення прямого доступу Служби безпеки України до автоматизованих інформаційних, довідкових систем, обліків, реєстрів, банків або баз даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи, органи місцевого самоврядування, державні підприємства, установи, організації.

В свою чергу, запропоновані зміни не узгоджуються з вимогами 29 Рекомендацій FATF щодо забезпечення незалежності підрозділів фінансової розвідки (далі - ПФР) та конфіденційності інформації, отриманої в процесі здійснення фінансового моніторингу.

Відповідно до пояснювальної записки до 29 Рекомендації FATF ПФР повинен бути функціонально незалежним та автономним, що означає що ПФР повинен мати повноваження та спроможність вільно здійснювати свої функції, включаючи автономне прийняття рішення щодо аналізу та/або **передачі** конкретної інформації.

У всіх випадках це означає, що ПФР повинен мати незалежне право направляти та передавати інформацію до компетентних органів.

Отже, коли ПФР одержує запит від компетентного (правоохоронного, слідчого) органу, рішення про проведення аналізу та/або передачі інформації запитуючій стороні повинно залишатися за ПФР.

Вказані норми Законопроекту також не узгоджуються з вимогами Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон).

Так, відповідно до пункту 59 частини першої статті 1 та абзацу першого частини одинадцятої статті 16 Закону інформація, отримана Держфінмониторингом під час здійснення державного фінансового моніторингу, є таємницею фінансового моніторингу та не може бути розкрита та/або передана будь-кому, крім випадків, передбачених цим Законом. У разі надходження запиту щодо такої інформації Держфінмониторинг повертає відповідній заінтересованій особі такий запит без розгляду.

Водночас, такий випадок встановлено пунктами 4 та 5 частини другої статті 25 Закону. Зокрема передбачено, що у разі наявності підстав вважати, що фінансові операції або їх учасники можуть бути пов'язані з відмиванням доходів, фінансуванню тероризму або іншими злочинами Держфінмониторинг передає до правоохоронних органів узагальнені матеріали.

Крім того, згідно з пунктом 3 частини 1 статті 25 Закону одним із завдань Держфінмониторингу є забезпечення функціонування та розвитку єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ЄДІС).

У ЄДІС Держфінмониторинг, у межах повноважень визначених Законом, забезпечує ведення обліку інформації про фінансові операції, що стали об'єктом фінансового моніторингу (пункт 1 частини третьої статті 25 Закону). Дана інформація, як зазначалось вище, не може бути розкрита та/або передана будь-кому, крім випадків, передбачених цим Законом.

Також, база ЄДІС містить інформацію, яку ПФР України отримує від ПФР іноземних держав в рамках співробітництва з Егмонтською групою підрозділів фінансових розвідок. Відповідно до принципів співпраці учасників Егмонтської групи, які Україна зобов'язалась дотримуватись, Інформація, якою обмінюються ПФР, може використовуватись тільки для тієї конкретної мети, для якої вона запитувалась або надавалась. Запитуючий ПФР не може передавати інформацію, надану йому іншим ПФР, третім сторонам або використовувати її у адміністративних, слідчих, обвинувальних або судових цілях без попередньої згоди ПФР, який надав інформацію.

Правовою основою співпраці між ПФР є Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, яка ратифікована Україною Законом N 2698-VI від 17.11.2010. Відповідно до статті 46 вказаної Конвенції інформація, одержана від іншого ПФР, без його попередньої згоди не передається третій стороні та не використовується ПФР, який її отримує, для цілей, інших, ніж аналіз. Також в зазначеній статті вказано, що ПФР уживають усіх необхідних заходів, у тому числі заходів безпеки, для забезпечення недоступності для інших органів, установ або департаментів інформації, переданої від ПФР іноземної держави.

З урахуванням викладеного, пропонуємо статтю 13 Законопроекту доповнити новою частиною сьомою, такого змісту:

«встановлений частинами третьою та шостою цієї статті порядок обміну інформацією не поширюється на інформацію, яка знаходиться у володінні центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Порядок обміну такою інформацією визначається законом.».

В зв'язку з чим, частини сім-вісім вважати відповідно частинами вісім – дев'ять.

Водночас, підпунктом 6 пункту 6 розділу X Прикінцевих та перехідних положень Закону внесено зміни до статті 25 чинного Закону України «Про Службу безпеки України» та закріплено за Службою безпеки України право ініціювати в судовому порядку питання надання доступу до активів, що пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, за зверненням особи, яка може документально підтвердити наявність виняткових умов, викладених у відповідних резолюціях Ради Безпеки ООН, або потреби в покритті основних та надзвичайних витрат.

В зв'язку з набранням 28.04.2020 Законом чинності, пропонуємо частину першу статті 11 Законопроекту доповнити такими повноваженнями:

ініціювати в судовому порядку питання надання доступу до активів, що пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, за зверненням особи, яка може документально підтвердити наявність виняткових умов, викладених у відповідних резолюціях Ради Безпеки ООН, або потреби в покритті основних та надзвичайних витрат.

В.о. Голови

Ігор ГАЄВСЬКИЙ

17.11.2020